

เทศน์เช้า วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเรากินอาหาร เราต้องการอาหารที่สะอาดบริสุทธิ์ อาหารที่ดี อาหารที่เป็นสารพิษ อาหารที่ไม่เป็นคุณประโยชน์กับร่างกาย เราไม่อยากจะกิน ฉะนั้น เวลาเราทำบุญ เราก็อยากได้บุญที่บริสุทธิ์ ได้บุญที่ดี

ฉะนั้น บุญที่เป็นบุญแท้ๆ บุญที่เป็นบุญนะ ไม่ใช่บุญที่แฝงมาด้วยสิ่งที่เป็นโลกที่นี้เวลาเราศึกษาปฏิบัติขึ้นมา เรื่องนั้น เรื่องโลกซัดๆ นะ โลกล้วนๆ เลย

เวลาอ่านแล้วศึกษาพระไตรปิฎกนะ เวลาครูบาอาจารย์ ดิรัจฉานวิชาแม้แต่พระไปรดงค์มา แล้วที่คืนที่ไหน มันเป็นที่อุดมสมบูรณ์ ที่ควรทำพีชเกษตร พระมาคุยกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเอ็ดเลย นั่นละ “ดิรัจฉานวิชา” วิชาของโลกเขา

เราไปเดินรดงค์ เราผ่านไปไหนมา ภูมิประเทศที่ไหนดี.. ที่ไหนไม่ดี.. แล้วเอามาคุยกัน พระพุทธเจ้าก็ยังเอ็ดนะ เวลาหลวงตาท่านเทศนา สมัยท่านยังเข้มข้น อยู่นะเขาจะเรียก สัลเลขธรรม พระจะคุยกันเรื่องการมกน้อย สันโดษ พระจะคุยกันเรื่องขัดเกล้ากิเลส พระจะคุยกันเรื่องจะชำระกิเลสอย่างเดียว

ถ้านอกเรื่องนั้นเป็นเรื่องโลก คำว่าโลกเห็นใหม่ แต่เราบอกว่าเดี๋ยวนี้ โลกเจริญ พระพูดมาก พระมาเจอกันพูดมาก อยู่ไม่ได้หรอก เดี่ยวนี้ถือศีลไม่ได้หรอก ต้องไปตามโลก ต้องอยู่ไปกับโลก เพราะเราต้องการกันอย่างนั้น ! เพราะเราต้องการกันอย่างนั้น ! ภาพมันถึงออกกันมาเป็นอย่างนี้ คุณสิ คุณภาพออกมา คุณพระเขาทำตัวกันอย่างไร เพราะเราปล่อยกันอย่างนั้นไง

นี่มันเรื่องของโลกทั้งนั้น เพราะเราเอาโลกมาจับใจ พอศึกษาธรรมก็ศึกษาแบบโลกๆ เวลาพระ.. พวกเราจะมีศีล มีธรรมขึ้นมา ก็บอกสิ่งนี้เป็นอรรถกถาโลก โลกนี่เป็นเรื่องที่ทำได้ สิ่งนี้เป็นควรแก่เหตุ แล้วจะชำระกิเลสกันได้อย่างไร

การที่จะชำระกิเลสกัน เรื่องธรรม ! เรื่องธรรม ! คำว่าธรรมคืออะไร คำว่าธรรมคือ ไม่เอาความรู้สึกของเราเข้าไปจับ สิ่งต่างๆ ความรู้สึกของเรา ความเห็นของเราผิดหมด เพราะความรู้สึก ความเห็นของเราเป็นเรื่องโลก โลกเพราะอะไร โลกเพราะมันเกิดบนภวาสวะ เกิดบนภพ เกิดบนจิต จิตนี่เป็นเรื่องโลกนะ เพราะจิตนี่เป็นอวิชชา

จิตนี่อวิชชามันครอบงำอยู่ แล้วปฏิสนธิจิต ทำให้เราเกิดตาย ความคิด ความเห็นของเราทั้งหมด เป็นเรื่องโลกหมด ! ถ้าเราทำจิตของเราสงบเข้ามาได้ นั่นเป็นสัมมาสมาธิ อันนั้นปัญญามันจะเกิดตรงนั้น

ถ้าโลกุตตรปัญญาเกิดตรงนั้น ถ้าเรายังไม่ชำระ ให้ทำให้ใจของเราสงบขึ้นมา ก่อน ความคิด ความเห็นของเราทั้งหมด เป็นเรื่องโลกทั้งหมดเลย เพราะมันบวกความรู้ ความเห็นของเราเข้าไป ถ้ามันบวกความรู้ความเห็นของเราเข้าไป เห็นใหม่ นี่เรื่องโลก..

คำว่า “โลก” กับ “ธรรม” เราฟังกันไม่เข้าใจนะ หลวงตาก็บอกว่าเรื่องโลก ! เรื่องโลก ! ไม่ใช่เรื่องของธรรม

ถ้าเรื่องของธรรมมันคืออะไรล่ะ ถ้าเรื่องของโลกมันคืออะไร เรื่องของโลก เรื่องการทำมาหากินเป็นเรื่องของโลกใหม่ ไข่เรื่องของโลก แล้วพระต้องทำมาหากินใหม่ พระไม่ทำมาหากิน พระบิณฑบาตทำไม..นี่เลี้ยงชีพด้วยปถิแข่ง การออกบิณฑบาต เลี้ยงชีพด้วยปถิแข่ง เพราะก็ต้องกิน เห็นใหม่ แต่ของพระเรียกว่าฉัน คำว่าฉัน.. ฉันแบบพระไป

โลกเขากินกันด้วยกาม.. ด้วยเกียรติ.. ด้วยศักดิ์ศรี..

พระฉันเพื่อดำรงชีวิตเท่านั้น !

ดำรงชีวิตไว้เพื่อเหตุใด ดำรงชีวิตไว้เพื่อการขัดเกลา เพื่อการต่อสู้กับมัน ที่นี้การต่อสู้กับมัน ในเมื่อพระบิณฑบาตเลี้ยงชีพด้วยปถิแข่ง หลวงตาท่านพูดกับหลวงปู่มั่น

บ่อย “ไปอยู่ที่ไหน เขาไม่เคยรู้จักพระกรรมฐาน เขาบอกพระกรรมฐาน ไม่กินเนื้อสัตว์ กินแต่ถั่ว กินงา เขาก็ไม่มีถั่ว ไม่มีงาให้ ก็กินข้าวเปล่าๆ”.. นี่ด้วยความเข้าใจของเขา

นี่ไง เวลาพระเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง ด้วยส้มมาอาชีวะ ด้วยความบริสุทธิ์ เขาบอก พระไม่กินเนื้อสัตว์ เพราะว่าเนื้อสัตว์เป็นของไม่สะอาดบริสุทธิ์

แต่ในธรรมวินัยพระพุทธเจ้านะ.. เนื้อ ๓ อย่าง ไม่ได้ยิน ! ไม่ได้ฟัง ! ไม่ได้รู้ ! ไม่ได้เห็น ! ไม่ได้เจตนา ! สิ่งนั้นสะอาดบริสุทธิ์หมด.. สะอาดบริสุทธิ์

ไม่ได้ยิน ไม่ได้ฟัง ไม่รู้ไม่เห็น เขาบอก เพราะอะไร.. เพราะกินเนื้อสัตว์ เห็น ไหม เพราะ บาปอยู่ที่คนทำ กรรมอยู่ที่คนกิน พระนั้นเนื้อสัตว์มันเป็นเรื่องโลกๆ

พระนั้นเนื้อสัตว์เป็นเรื่องโลกๆ นะ นี่ความเห็นของเขา ! ถ้าพูดถึงนะ เขาบอก “เพราะมีคนกิน ถึงมีการฆ่า เพราะมีการฆ่า นี่พระนั้นเนื้อสัตว์นะ ยังมีหน้ามาให้พรเขา อีก ยังมีหน้ามาแผ่ส่วนกุศล” นั่นนะ ! เขาคิดของเขาเห็นไหม

ถ้าโรงงานอุตสาหกรรม เขามาสัตว์เพื่อขายถวายให้พระ เขาแจ้งไปแล้ว เขาอยู่ ไม่ได้หอรอก พระไปรู้อะไรกับเขา พระไม่รู้อะไรกับเขาหอรอก เป็นเรื่องของการตลาด ของเขา เรื่องของโลกของเขา เขาทำเป็นอาชีพของเขา

แต่พระเห็นไหม เขามามาขายให้กับทางโลกใช่ไหม แต่พระเขาก็ไปหาของเขา มาด้วยกำลังของเขาใช่ไหม พระไปบิณฑบาตมา มันเป็นโลกตรงไหน เราอยู่กับโลก เรา จะเห็นว่า โนนี่โลก นี่ก็ธรรม แล้วโลกกับธรรม มันอยู่กันอย่างไร

คนเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาเป็นโรค เวลาไปหาหมอ มันทิโพยตีพาย มันเค็ดมันร้อน เพราะจิตกับใจมันยึด กายกับใจมันยึดด้วยกัน ต้องหาย.. ต้องหาย.. ต้องปลอดภัย.. ต้องทุกอย่าง.. ยิ่งคิดมันยิ่งเครียด

แต่ถ้าเป็นธรรม เราเข้าใจเรื่องชีวิตใช่ไหม เราเข้าใจเรื่องของร่างกายใช่ไหม ร่างกายมันเสื่อมสภาพไป ก็ต้องซ่อมแซมมันเป็นธรรมดา เวลาเราไปโรงพยาบาล หมอ ก็รักษา ซ่อมแซมร่างกายนี้ เหมือนกับเอารถเข้าอู่ ช่างก็รักษารถนั้นไป เราเจ้าของเรา เรา

ก็ไม่เดือดร้อนกับมัน มีแต่จ่ายตั้งค์มาก จ่ายตั้งค์น้อยเท่านั้น ถ้ามันเสียมากก็จ่ายตั้งค์มาก เสียน้อยก็จ่ายตั้งค์น้อย

นี่ก็เหมือนกัน เราเข้าโรงพยาบาล โดยธรรมเห็นไหม หน้าที่ของหมอก็รักษา ร่างกายนี้ไป หัวใจของเรา เรารักษาของเราเอง หมอรักษาหัวใจของเราไม่ได้นะ เราต้องมีสติปัญญา เราต้องมีสติของเราควบคุมใจของเรา ไม่ให้ใจของเรามันไปยึดมั่นร่างกายนี้ มันเป็นโรคเครียด มันเป็นการวิตกกังวล ทำให้โรคนี้ มันได้แรงกระตุ้น

แต่ถ้าเราพุทโธ พุทโธ แล้วรักษาใจของเรา ร่างกายของเราก็ให้หมอรักษาไป หมอรักษาไป นี่ไงเป็นธรรม นี่ไงไปรักษา เข้าโรงพยาบาล ถ้าเป็นโรค เราทุกข์ เรายาก เราลำบาก หมอก็เดือดร้อนกันไปหมดเลย แต่เข้าโรงพยาบาลโดยธรรมนะ มันซ่อม มันเสื่อมสภาพ ก็ต้องรักษาเป็นธรรมดา

เราต้องการชีวิตเรา เพื่อจะประพฤติปฏิบัติไปเห็นไหม โลกกับธรรม แต่ธรรมมองไม่ออกนะ ถ้าเป็นธรรมทั้งหมด เราไปรักษา เราไปเจอ जानกัน ในโรงพยาบาล ก็ไม่แก่งแย่งกัน มีการเสียสละกัน มีการดูแลต่อกัน มันก็เป็นความสุขไปหมด

ถ้าเรามองเรื่องโลก ถ้าโลกเป็นอย่างนั้น เพราะเราต้องการเรื่องโลก สภาพออกมา เราถึงไม่อยากจะเห็นพระออกข่าวหน้าหนึ่งเป็นอย่างนั้น.. เป็นอย่างนั้น.. เพราะมันเรื่องโลก แล้วเราปล่อยกัน เราปล่อยกันไป ถึงเวลาแล้ว นี่ทำไมเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น เพราะอะไร เพราะเรากลืมธรรมะของพระพุทธเจ้าไง

หลวงตาท่านพูดประจำ “ลืมพระพุทธเจ้าไว้ ทิ้งพระพุทธเจ้าไว้ แล้วก็เอาแต่ความเห็นของตัวเอง” เดียวนี้โลกเจริญแล้ว ความเป็นอยู่ต้องสะดวกสบายใช้ไหม ยิ่งพระนะ โอ้โฮ! ...ได้ฉันโตะเงินนะ โอ้โฮ!...ได้ฉัน โอ้โฮ! อวดศักยภาพ

เวลาหลวงปู่มั่นท่านคิดอย่างนั้น ท่านน้ำตาไหล น้ำตาร่วง ท่านบอกว่า “พระคุณนาง พระลืมหิ้ว พระลืมหิ้วธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า” การขบการฉัน ถ้าเราไปฉันอย่างนั้นนะ เราไปฉันอย่างนั้น แม้แต่เราอยู่ป่าอยู่เขา เราฉันแต่ของป่าของเขานะ เวลาภาวนาไป ธาตุ ๔ ชั้น ๕ มันไม่ทับจิต ไอ้พวกของมันๆ ไอ้พวกของที่มีศักยภาพ ของที่โลกเขาว่าเป็นของดี นั่นละมันรังแกจิตใจของเรา มันรังแกจิตใจของเราด้วยไขมัน ด้วยความ

เป็น.. มันจะกดทับมัน พอกดทับมันนะ พระไปจั้นอย่างนั้น ก็จั้นแบบโลกๆไป คิดว่ามี ศักยภาพไป คุยอวด คุยโม้กันนะ

เทวทัต เสื่อมแล้ว !! แล้วบิณฑบาตไม่มีใครใส่ ! ให้ลูกศิษย์ ลูกหาไปขอมมาจาก ญาติ แล้วนั่งล้อมวงจั้นกัน จั้นเป็นคณะโกษณะ(คณะโกษณ์) แม้แต่การจั้นร่วมวงอย่าง นั้น มันก็เป็นคณะโกษณะ

ภิกษุทำกิริยาเหมือนคฤหัสถ์.. 'ไม่เป็นภิกษุ ! .. ภิกษุไม่ให้ทำกิริยาเหมือน คฤหัสถ์'

ภิกษุต้องจั้นแบบภิกษุ.. จั้นแบบภิกษุเป็นของส่วนบุคคล ไม่ใช่ของคณะ

คณะโกษณะจั้นแบบโยม นี่มันก็เป็นแล้ว ตอนที่ศีลธรรมวินัยกันอย่างไร มันเรื่อง ของเขา.. มันเรื่องของเขามันเรื่องของโลก ไม่ใช่เรื่องของธรรม ถ้าเรื่องของธรรม มัน จะศีลธรรมวินัยเข้ามาเพื่อขัดเกลากิเลส

“ขัดเกลากิเลส” คืออะไร คือ ความรู้ ความเห็นที่เราเห็นทั้งหมด ที่บอกว่า เป็น ธรรม ! เป็นธรรม ! เป็นโลกทั้งนั้น เป็นโลกเพราะเกิดมาจากความรู้ความเห็นของเรา ผิดหมด !! แต่ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา มันขัดเกลากิเลสของเรา.. ขัดเกลากิเลสของเรา.. อันนั้นจึงเป็นธรรม

ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา โลกเขาจะว่าอย่างไร เขาติเตียนอย่างไร หลวงตาสอนไว้ ประจำ “คนเขาจะติ จะเตียน เป็นล้าน เป็นแสน ขนาดไหน เรื่องของเขา คนโง่.. คน ฉลาด.. คนโง่พูดอย่างไร ไม่มีประโยชน์หรอก โลกธรรม ๘ เขาจะดำ เขาจะติเตียน อย่างไม่รู้เรื่องของเขาเราไม่หวั่นไม่ไหวไปกับเขา”

แต่ถ้าเป็นเรื่องของพวกนักปราชญ์ พูดคำเดียวเราก็ต้องฟัง ต้องฟังเพราะพูดแล้ว มันสะเทือนใจ มันแทงหัวใจ

คูสิ... เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราหาครูบาอาจารย์ เวลาปฏิบัติขึ้นมา ไปถาม ธรรมะครูบาอาจารย์ ท่านพูดคำเดียวนะ เถียงไม่ขึ้นหรอก นี่คนที่มึปัญญา พูดคำไหนคำ นั้น แล้วคำนั้นเราไม่มีโอกาสโต้เถียงเลย จะเถียงอย่างไรก็เถียงไม่ขึ้น เถียงไม่ได้หรอก

เพราะเราพูดเรื่องโลก ! ท่านพูดเรื่องธรรม ! ธรรมเห็นใหม่ ธรรมเหนือโลก.. ธรรมมัน
พ้นจากโลก..

แล้วพ้นจากโลก ถ้ามันเป็นอย่างนี้ เพราะเขาวัดปัญญาของเรามันไม่ถึง หลวงตา
ท่านพูดประจำ เวลาท่านเทศน์นะ “จำคำพูดของผมไว้นะ แล้วถ้าใครปฏิบัติมาถึงนี้ จะ
มากกราบศพผม” จะมากกราบศพ จะมากกราบศพเพราะอะไร เพราะเวลาปฏิบัติไป จิตมัน
พัฒนาขึ้นไป มันไปถึงตรงนั้นปั๊บ มันจะซึ่งมาก.. ซึ่งมาก..

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลากราบพระเห็นใหม่ กราบพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ ทำไมกราบด้วยหัวใจละ ไอ้เราจะไปกราบพระกันนะ โอ้โฮ !เก่งมาก เด็กๆ
มันเก่งมาก วิทยาศาสตร์ บอกว่า..

“แม่กราบทำไมนี่ มันอิฐ มันหิน มันทราย มันปูน กราบทำไม ?” คิดแบบโลก
เห็นใหม่

พระพุทธรูปมาจากอะไร... ก็มาจากแร่ธาตุ

แล้วเราโง่งขนาดไหน เป็นมนุษย์ มีชีวิต ไปกราบแร่ธาตุ ทำไมโง่งขนาดนี้ ! นี่ไง
คิดแบบโลกไง !

ถ้าคิดแบบธรรมนะ นี่มันสมมุติ ! สมมุติว่าแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า เพราะเราไม่มีวุฒิภาวะพอ ถ้าไม่มีรูปสมมุติ เราก็ไม่รู้จะกราบอะไร อากาศก็ไม่ยอม
กราบ อะไรก็ไม่ยอมกราบ มันเลยด้าน.. จิตมันด้านหมด

แต่ถ้ามันจะมีรูปเคารพมานี้ บอกนี้พระพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้นะ ให้กราบ
พระพุทธเจ้านะ หลอกให้เขากราบ มันก็กราบทีหนึ่ง ปะลก ปะลกเห็นใหม่ ไปปิด
ฝู่นะ ป๊อปๆ

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเราะ ท่านกราบด้วยพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ กราบ
เมตตาธรรม กราบปัญญาธรรม กราบธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มัน
กราบด้วยหัวใจไง ถ้ามันกราบด้วยหัวใจ เรากราบตรงนั้น กราบพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ เรากราบธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุนิพพานขึ้นมา แต่นี้เป็นรูปเคารพเฉยๆ เขาไม่ได้กราบไอ้ธาตุนี้หรอก เขากราบคุณงามความดี กราบถึงปัญญาคุณ.. ปัญญาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่รื้อฟื้นขึ้นมา แล้ววางธรรมวินัยให้เราเป็นเครื่องอาศัยที่จิตใจเราได้อาศัย เขากราบกันตรงนั้น !! นี่ถ้ากราบแบบธรรมดา กราบแบบหัวใจ มันกราบด้วยหัวใจนะ

มันเคารพครูบาอาจารย์ เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหัวใจนะ แม้แต่ไม่มีรูป พวกเราชุกดงค์กันอยู่ในป่าในเขา ไม่มีหรือไอ้รูปอย่างนี้ ! รูปสมมุติอย่างนี้ ไม่มีหรือ ! เราก็นึกเอา นึกถึงคุณพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ แล้วเราก็กกราบ

เวลาเราชุกดงค์อยู่ในป่า เราเวลาทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น เราเอาอะไรทำ อยู่ในกลดมีรูปที่ไหน มันก็ไม่มีรูปอะไรหรอก ทำไมกราบได้ล่ะ เพราะมันกราบจากหัวใจ มันกราบแบบธรรมดาไหม มันไม่ได้กราบแบบโลก ถ้ากราบแบบโลก.. ถ้าไม่มีรูปพระพุทธรูปจะกราบอะไร จะกราบอากาศหรือ เห็นไหมอากาศมันก็อากาศ อากาศมันก็กราบไม่ได้

ถ้าโลกเป็นอย่างนั้น พุทธถึงโลก แล้วโลกมันจะไหลไปอย่างนั้น ถ้าเป็นธรรมเห็นใหม่ เราจะขัดเกล้าของเรา ชุกดงค์วัตรเป็นเครื่องขัดเกล้ากิเลส แม้แต่ศีล ๒๒๗ ศีล ๘๔,๐๐๐ ข้อ ศีลในพระวินัย มันก็เป็นข้อบังคับใจใหม่

แต่เวลาผิดหรือถูก มันก็มีอาบัติ มันมีโทษของมัน แต่ชุกดงค์วัตรไม่บังคับเลยเห็นใหม่ ไม่บังคับนะ.. ใครพอใจทำก็ได้ ไม่พอใจไม่ทำก็ได้

ชุกดงค์ ๑๓ ! ฉันทมือเดียวเป็นวัตร.. ถือผ้า ๓ ผืนเป็นวัตร.. บิณฑบาตเป็นวัตร.. นี้พระไม่ทำก็ไม่ปรับอาบัติ

ศีลในศีล เห็นใหม่ เวลามันละเอียดขึ้นมา ท่านไม่เห็นปรับอาบัติเลย แต่เวลาที่ปรับอาบัติ นั่นเป็นเรื่องของโลกๆ แต่เรื่องของการขัดเกล้ากิเลสท่านไม่ปรับอาบัตินะ ชุกดงค์วัตรไม่ถือก็ไม่ปรับอาบัติ

แต่ครูบาอาจารย์ของเราถือ ถือเพราะอะไร เพราะมันเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส ถ้า
 ชุดกวัดมันจะเข้าสู่มรรคผลนิพพานได้ เราจำให้แม่นๆ เลยนะ แล้วเขียนสักไว้บน
 สมอเลยนะ นี่ชุดกวัด ๑๓ แล้วเดี๋ยวจะเป็นพระอรหันต์ มันก็ไม่นะ..

มันเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส เป็นเครื่องขัดเกลา แล้วเราเอาสิ่งนี้มาขัดเกลาใจเรา
 มันบังคับใจเรา จะทำให้เราเข้าสู่ธรรมะเห็นใหม่ แล้วถ้าใจเราเข้าไปถึงธรรมะเห็นใหม่
 นิพพาน ! นิพพาน ! ในพระไตรปิฎก ผลของนิพพานมันอยู่ที่ไหน

นิพพานมันพ้นออกไปจากกิเลส ออกไปจากวิญญูะ แต่สิ่งที่เป็นสมมุติ สมมุติ
 บัญญัติ บัญญัติธรรมพระพุทธเจ้าก็สมมุติอันหนึ่ง สมมุติเป็นภาษาเดียวกัน แต่ความรู้สึก
 ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอันนั้น ที่พ้นออกไป เวลาครูบาอาจารย์เรา
 ประพฤติปฏิบัติไป ใจที่มันพ้นไปแล้ว มันพ้นจากสมมุติบัญญัติไปทั้งหมด มันพ้นจาก
 การกล่าวอ้าง พ้นจากการสื่อสารใดๆ ทั้งสิ้น

แต่เพราะใจมันเป็นธรรมอันนั้น ท่านถึงมาสั่งสอนเรา พยายามชักจูงเราขึ้นไป
 เห็นใหม่ ท่านชักจูงเราขึ้นไป ใจที่เป็นธรรม.. ใจที่เป็นธรรม.. สิ่งที่ชุดกวัด มันขัด
 เกลากิเลส ถ้ามันขัดเกลา มันเป็นวิธีการขัดเกลากิเลส แล้วมีกิเลสอยู่ มันก็มีการปะทะ
 กัน มีการต่อสู้กัน

แล้วถึงที่สุด การต่อสู้ ต่อสู้ก็ไม่ได้ชนะ ต่อสู้ก็เป็นโลก ต่อสู้ก็มีกิเลสนะ แต่มรรค
 ญาณที่มันชำระกิเลส มันต่อสู้อย่างไร มันรวมตัวอย่างไร มันทำลายอย่างไร มันมีของ
 มัน มันเป็นจริงของมัน อย่างที่บอกธรรมะตัวเป็นๆ ธรรมะที่มีชีวิต ธรรมะที่จับต้องได้
 ปัญญาที่จะจับต้อง สิ่งใดที่จะจับต้องได้ มันมีของมัน

ถ้าเราเป็นธรรม แล้วเราพยายามขวนขวายของเรา ใจเราจะเป็นธรรมขึ้นมา แต่
 เพราะเราเป็นโลก เป็นรูปแบบ เป็นมารยาสาไทย เป็นมายาภาพ แล้วเอามายาภาพ
 ศักยภาพของสังคม กระแสสังคมโลกไปนะ ตื่นว้าวตื่นควาย เหมือนคนตื่น เวลาตื่นว้าว
 ตื่นควาย ควายว้าวมันตื่นแล้วเอาไม่อยู่นะ

แต่เวลาคนมันตื่น คูสิ คนมันตื่นเป็นเหยื่อของเขา เป็นเหยื่อของโลก เป็นผู้ที่
 ปัญญา ใช้สอยสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ นี่โลกกับธรรม แต่โลกมันเป็นอย่างนี้ เราต้องมี

จุดยืนของเรา “เขาโค” กับ “ชนโค” จะได้มากได้น้อยเรื่องของเขา เอาความจริงเข้าว่า เราเอาความจริงเข้าว่า ความจริงมีมากมีน้อยก็เอาความจริงเข้าว่า ได้มากได้น้อยไม่สำคัญ เราอยู่กับความจริง ความสุจริตธรรม เป็นเกาะคุ้มครอง !

แล้วพอปฏิบัติธรรม ธรรมะย่อมคุ้มครอง ธรรมะมันยิ่งคุ้มครองเรา แล้วเป็นประโยชน์กับเรานะ นี้โลกกับธรรม !

เรื่องโลกอย่าไปตีกับมัน รับรู้.. ศึกษา.. เห็นใหม่ โลกธรรม ๘ ผู้ที่มีคุณธรรมเหมือนเสา ๘ สอก ปักดินไป ๔ สอก ลมพัด ลมไหวขนาดไหน มันไม่สั่นคลอนไปกับใครเลย

นี่ก็เหมือนกัน ใจที่มันมีธรรมนะ เวลาเขาพูดมามันพิศหมด เขาพูดมามันเป็นมารยาสาโดยทั้งนั้น แต่ด้วยแบบผู้ใหญ่คุยกับเด็ก จะบอกว่ามนุษย์คุยกับสัตว์มันจะเกินไป ผู้ใหญ่คุยกับเด็ก เด็กไม่รู้เรื่องหรือ จะมีการศึกษาขนาดไหนก็ไม่รู้เรื่อง เรื่องโลกๆ เรื่องมารยาสาโดย

แต่เรื่องของธรรม เราจะดึงเราขึ้นมาอย่างไร เราจะมีวิธีการบอกเขาอย่างไร ให้เขาลืมตามา ให้เขาพัฒนามา ให้เข้าถึงธรรมอันนั้น ถ้าเขาเข้าได้ก็ สาธุ ! ถ้าเขาเข้าไม่ได้ก็กรรมของสัตว์ ! มันก็เท่านั้นแหละ เอวัง